

tallet vilde ikke og derpaa strandede Forhandlingerne om at kunne gennemføre Noget for Søbefæstningens Vedkommende. Der staar da tilbage at se, om der kunde gjøres noget for Flaadens Udvikling. Samtidig med at Udvalget begyndte sine Arbejder eller om man vil Skle-Arbejder, fremkom der for Offentligheden et Lovudkast fra tydske Side, der forelagdes det saakaldte „Bundesrath“, og hvori forlangtes 18 Millioner Reichsmark, hvoraf de 16 Millioner skulde anvendes til Tilveiebringelse af 70 Torpedobaade. Dette Lovudkast var ledsaget af et Memorandum, som har vakt megen og vistnok fortjent Opmærksomhed, og skjøndt vistnok mange Medlemmer kjende det, skal jeg dog bringe Noget deraf i Grindring. Det siges deri: „Der er vel ingen Situation tænkelig, i hvilken den tydske Marine vilde kunne undvære, hvad den for Tiden besidder, men om Udviklingen af den ene eller den anden Del af denne Stamme i de nævnte Aar bør ekstraordinært fremmes, afhænger saavel af militærpolitiske Overveielser som af Teknikens Standpunkt. Saaledes maatte der, for at tage et Exempel, tages saa meget mere Hensyn til den Del af Marinen, der fortrinnsvis skal anvendes ved en Kystkrig, jo mere sandsynligt det blev, at vor Optræden i aaben Sø i Tilfælde af Krig fandt en Modstander, der var os meget overlegen paa Kampstibe. Fremdeles kunde en ny teknisk Opfindelse paa den ene Side tilstede en uanet Udvikling, medens paa den anden Side Forsøg, der synes en Afslutning nær, endnu maa fortsættes Aar og Dag, før deres Resultater kunne udbyttes. Allerede i den Periode, der er tilbagelagt, er der indtraadt saadanne Tilfælde, og det er blevet nødvendigt at foretage mangfoldige Afvigelser fra Flaadepleanen. Men fremtidig vil dette indtræffe endnu hyppigere, og derfor vilde en Flaadeplean, der omfattede en længere Periode, væsentlig kun have theoretisk Betydning. Trods en saadan Plan vilde ethvert nyt Forlangende om en Bevilling gjøre fornødne Forhandlinger nødvendige, og det vilde samtidig være at befrygte, at man vilde føle sig mere bunden til tidligere fastslaaede Meninger, end det vilde være nyttigt lige overfor det virkelige Livs veglende Forordninger“. Til Slutning hedder det: „Det vil mindre komme an paa at lade Bliffet svæve ud i en fjernere Fremtid, end meget mere at fæste Diet bestemt paa de nærmere Maal, der skulle søges opnaaede i et Tidrum af tre til fire Aar.“ Hvis man nu maa erkjende, at der i disse Udtalelser er Meget, som passer paa vore Forhold, hvorledes skulde man saa kunne gaa ind paa et Forslag, der forlanger en Flaade-

plan for de kommende ti Aar. Var det dog ikke rimeligere at gaa en noget lignende Vej, og naar jeg gik med til i Udvalget at stille det Forslag, der er omtalt i det andet Mindretals Betænkning, saa var det netop paa Grundlag af disse Betragtninger. Jeg vilde gjerne være gaaet videre, og det er mig umuligt at se paa dette Forslag med, de samme Øine som det ærede Medlem for Præstø Amts 6te Valgkreds (Vossen). Det var loyalt stillet, og Grunden, hvorfor man ikke gik høiere op, var netop for ikke at møde Modstand fra Flertallets Side; thi stillede vi Forordningen om større Bevillinger, ville saa ikke de Herrer strax sige: Ingen Forsvarsforanstaltning undtagen tilveiebragt ad ekstraordinær Vej. Derfor holdt vi os til en besteden Forordning, som de Herrer kunde gaa med til uden at foregribe Nogetsomhelst, og jeg beklager i høieste Grad, at Forsøget ikke lykkedes. Jeg tror hermed at have viist, hvorfor der ikke kunde være Tale om en delvis Gjennemførelse af det foreliggende Forslag. Men, har Regjeringen ventet sig noget Saadant, har den overhovedet ventet noget Udbytte af denne Forhandling? Jeg beklager at maatte besvare dette benægtende; thi dengang, da den høie Regjering kom med Lovforslaget til os, udtalte den høitærede Krigsminister, at en af Grundene til, at man forelagde Lovforslaget, var den at vise paa hvem Ansvarshylden. Jeg ønsker ikke at komme ind paa en Undersøgelse af Ansvarstheorien. Har man Tro paa en Sag, saa kæmper man for at føre den til Seir, indtil saa taler man ikke om Ansvar. Men vil man vide, paa hvem Ansvar vil blive lagt, hvis Forsvarsagen ikke gennemføres, saa skal jeg sige Dem det. Det er ikke paa Regjeringen og heller ikke paa Repræsentationen; men det er paa Hær og Flaade. Erfaringen vidner derved. Der er vel intet Land, der har maattet bøde saa haardt, fordi man forsøgte i Fredens Dage at ordne Forsvarsagen paa en betryggende Maade, som netop vort Fædreland. Vi fik et advarende Fingerpeg i den første flæsvigste Krig, men vi agtede ikke derpaa. Den Befæstningslov og Hærløve, som blev forelagt i 1857—58, og som gennemført vilde have bidraget til at ordne Forsvaret paa en betryggende Maade, blev, med Undtagelse af den Del, der omfattede Søbefæstningen, lagt til Side. Da Faren saa rykkede os nærmere og nærmere, tyede man til Surrogater. Saa kom Krigen 1864, og Hæren maatte bulke under i den ulige Kamp, fordi man ikke havde givet den de fornødne Forsvarsmidler, medens det var Tid. Men vilde man da indrømme dette? Nei, man nedsatte Undersøgelseskommissioner, der kom